

Sammandrag av förslagen

1. I enlighet med regeringsprogrammet föreskrivs det om preskription av avvitringskrav enligt äktenskapslagen efter en viss tid, men det är motiverat att i regleringen också tas in en möjlighet till undantag.
2. Rätten att kräva att avvitrning verkställs som en processuell rättighet behöver bevaras oförändrad - bland annat av skäl som hänför sig till skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna - i fråga om äganderätten till den del det är fråga om rätten att kräva avskiljande av egendomen och rätten att kräva upplösning av ägandeförhållandena för egendom som ägs gemensamt.
3. Rättsverkningarna av preskription av giftorätt behöver också gälla bestämmelserna om rådighetsbegränsningar.
4. Det föreslås att preskriptionstiden för giftorätten ska vara 10 år från den dag då äktenskapsskillnaden eller domen om upphävande av äktenskapet avslutas.
5. När ett äktenskap upplöses på grund av dödsfall föreslås en preskriptionstid på 10 år för giftorätten, som börjar vid den efterlevande makens död.
6. Bestämmelserna om preskription av giftorätt har inga konsekvenser för sambor som avses i lagen om upplösning av sambors gemensamma hushåll och för avskiljandet av egendom mellan sambor.
7. Det ska vara möjligt att avvika från preskriptionstiden när de frånskilda makarna är eniga om saken. Avtalet ska följa formföreskrifterna i 66 § i äktenskapslagen. Avtalet ska vara daterat, undertecknat och bevittnad av två ojäviga personer.
8. Möjligheten att registrera ett avtal om preskription av giftorätt i anslutning till det register över äktenskapsförordsärenden som förs av myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och kostnaderna för detta utreds närmare.
9. Preskription av giftorätt hindrar inte maken från att hos domstol ansöka om förordnande av skiftesman för avvitrning eller avskiljande av egendom. De föreslagna bestämmelserna påverkar inte rådande domstolspraxis i fråga om centraliseringsprincipen.
10. Om avskiljandet av egendomen ur någondera makens synvinkel leder till ett oskäligt slutresultat, kan maken dock inte längre kräva jämkning av avvitrningen, eftersom jämkningen av avvitrningen omfattas av den materiella giftorätten, som ska anses vara förverkad på grund av att giftorätten preskriberas.
11. Om en skiftesman har utsetts för avvitrning eller avskiljande av egendom eller om en klandertalan mot en avvitrning som skiftesmannen har gjort har väckts vid domstol, kan skiftesmannen eller domstolen inte på tjänstens vägnar beakta preskription av giftorätt vid behandlingen av ärendet, om inte yrkande på detta har framställts.
12. Om ett visst föremål eller en viss tillgång har överförs som utjämning till den andra parten och det senare visar sig att giftorätten har preskriberats, har ingendera parten någon återbetalnings- eller räntebetalningsskyldighet i anslutning till detta.
13. Bestämmelserna om preskription av giftorätt ska träda i kraft så att de tillämpas på sådana avvitrningar där lagakraftvunnen äktenskapsskillnadsdom har meddelats eller den efterlevande maken avlider efter lagens ikraftträdande. Om en lagakraftvunnen äktenskapsskillnadsdom har meddelats eller den efterlevande maken avlider innan lagen träder i kraft, räknas tidsfristen för preskription av giftorätt från den dag lagen träder i kraft.